

„Mélységes mély a múltnak kútja”

Egy szomorú történet

Ebbe a rovatba a múlt kútjából kihálászott történetek kerülnek, a régi emberekről, a régi Budakesziről. Nem különlegesek, nem különösen izgalmasak. Egyszerűen csak attól válik érdekessé mind, hogy régen történt, és itt történt.

A Korányinál, az út túloldalán áll egy kőkereszt. A talapzaton ez áll: 1801 J. A. A svábok ezt a keresztet „Jange Toni Kreuz”-nak hívták. Erről pedig a következő történetet hallottam:

Télvíz idején a gazda befogta a lovait, maga felült a bakra és elindult. A városba szállított valamit. A szekér csörgésére előkerült valahonnan a kisleány, egy amolyan 8-9 éves forma. Nagyon szeretett ám szekezni és az apja néha megengedte neki, hogy ő hajtsa a lovakat. De most itthon hagyta. A kisleány csak a kapun kiforduló szekér farát látta. Állt egy darabig az udvaron, nézte a kaput és görbült lefelé a szája. De aztán gondolt egyet és már szaladt is a szekér után. Még be sem érte, messziről kiáltott az apjának: „Várjon meg papa! Jövök én is! Ugye jöhetnek én is!” A gazda hátrafordult a hangra, de akkor a kipirult arcú fiúcska a szekér oldalát fogta és on-

nan mosolygott föl a bakra. Nem vihette magával a gyereket, így szólt tehát: „Nem jöhetsz fiam, most nem. Menj haza anyádhoz!” A kisleány azonban tovább kérlete: „Hadd jöjjenek, hadd hajtssam a szekeret!” „Nem lehet fiam, messze megyek. Anyád nem tudná, hol vagy.” „Ó, szóltam én a mamának, még mondta is, hogy menj csak, segíts a papának! Eresszen föl na!” – lódított a kisleány, de az apja nem engedte. „Nem jöhetsz, értsd már meg. Hideg is van, lefagyva itt kezded-lábad a bakon.” De a kisleány már mászott is fölfelé, két kis kezével az apja csizmájába csimpszakodott. De erre már a gazdának elfogyott a türelme. „Fene azt az erőszakos fajtádat, nem jössz és kész!” – és lefejtette magáról a gyerek kezzeit. Az lehuppant a hóba, majd föl pattant, de akkor már nekilódult a szekér, hogy fölért az emelkedőn. „Mondd meg anyádnak, hogy hajnal felé jövök!” A kisleány csak állt az úton, és bámult a szekér után, amíg el nem tűnt a kanyarban. Aztán keservesen sírni kezdett. Nem is értette, hogy mi történt, mérges is volt, meg sajnálta is magát, de őszintén. Lekuporodott az út szélén. Az ujját a szájába vette, mint kiskorában és úgy pityergett tovább. Arra gondolt, hogy az

apja most biztos gyorsan suhan a szekérral, csilingelnek a csengettyűk a lovak nyakában, és hogy milyen szép lehet a város. Lassan elfogytak a könnyei, és lecsukódtak a szemei. Álmában ő hajtotta a lovakat... Másnap reggel ott találtak rá, megfagyott az éjszaka.

A keresztet a gyászoló család emeltette ott, ahol a kisleány ült. A család neve „Jange” (=Jäger, Jan-

gerl, Jankovics?) volt. 1801 az évszám. Olyan régen volt, hogy tán igaz se volt. Én így hallottam a nagyapámtól, aki az ő nagyanyjától tudja. Ha valaki máshogy tudja, mondja el ő is.

B. J.

Ha van egy régi fényképe és egy hozzávaló története, kérjük, mesélje el nekünk.

Térjünk csak vissza ahhoz a szép női viselethez! A felső részéről még nem is esett szó. A képen látható darab neve „Jankerl” volt. Ezt csak ünneplőnek használták („Sunn- und Feiertogswander”) – kényelmetlen is lett volna munkához viselni. A „Jankerl” szükre volt szabva, hátul berakással, ami a karcsú derekat emelte ki (ha pe-

dig nem volt olyan karcsú, hát azazá tette...). Az alsó része ráfeküdt a szoknyára. Drága bársonyból, vagy olcsóbb anyagokból is készülhetett, volt nyárra való kön-

Nagyanyáink viselete

Az ünneplő „Jankerl”

nyű, és télire vastag viselet. Mindegyiket szép rátéttel díszítették, zsinórral, vagy rávarrt csipkével. Szín szerint is nagy volt a változatosság, csak az volt

fontos, hogy a szoknyához menjen. Általában ugyanabból az anyagból készítették őket. A fiatalabbak világosabbat, az öregek sötétebbet hordtak. A „Jankerl” alá csak a „Mieder” (előlgombolós fehérnemű) fért, nyakig begombolva hordták. A „Jankerl” fölé sem nagyon lehetett öltözni, télen kabát helyett nagykendőbe („Umheingtiechl”) burkolódtak az asszonyok.

B. J.

A Helytörténeti Múzeum minden csütörtökön 10.00–12.00 és vasárnap 14.00–17.00 óra között szeretettel várja az érdeklődőket.